

המצוה לעלות לשמים יעלה למקום היותר גבוה ויקים סולם כפי מה ששייך, ויאמר רבש"ע עשיתי כאשר צויתני, אנא תשלים מה שאינו ביכולתי.

השתדלות ובטחון ברוחניות

(ו) בחובת הלבבות (שער הבטחון פ"ד) אחרי שהאריך לבאר ענין מיעוט השתדלות וריבוי בטחון בעניני צורך גופו, ביאר ההיפוך בענין עבודת המצוות וחובת הלבבות, שבזה צריך להרבות בפעולתו בכל יכלתו, ומה שלמעלה מזה, בזה יתפלל ויבטח בה' שישלים מגמתו.

וכתב בזה"ל, וההפרש שבין עבודת הבורא ושאר מעשי העולם בענין הבטחון באלקים יתברך, ששאר עניני העולם לא נגלו לנו אופני הטוב והרע בסיבה מן הסיבות וכו', על איזה מלאכה מן המלאכות שטובה לנו, ויותר ראי לבקשת הטרף והבריאות וכו'. ומן הדין עלינו שנבטח באלקים בבחירתנו והשלמתה לעזרנו על מה שיש בו טובתנו, אחר שנתגלגל עליהם ונתחנן אליו וכו'.

אבל עבודת הבורא יתברך איננה כן, מפני שכבר הודיענו אופני הנכונה בה, וצונו לבחור בה וכו'. ואם נתחנן אליו בבחירתה ונבטח עליו, בהראותנו אופני הטוב לנו, נהיה תועים בדברינו וסכלים בבטחוננו, מפני שכבר קדמה הודעתו אותנו דרכי העבודה, אשר יועילנו בעוה"ז ובבא וכו'. אבל מה שראוי לבטוח עליו הוא גמר מעשה העבודה, אחר בחירתה בלב שלם ונאמן, והסכמה והשתדלות בבר לבב, וכונה לשמו הגדול. ובזה אנחנו חייבין להתחנן אליו לעזור אותנו בו, ולהורות אותנו עליו כמש"כ הדריכני באמיתך ולמדני וכו'. אך התפלל על שני דברים, אחד מהם ליחד לבבו ולחזק בחירתו בעבודתו בהרחקת טרדות העולם מלבו ועיניו וכו', והשני לחזק אבריו על השלמת המעשים בעבודתו וכו'. עכ"ל.

הבטחת בעל חובת הלבבות

(ז) ואם נתחזק בכל כחנו בעבודתנו, כפי טבע גופנו, ונשתוקק להוסיף למעלה מטבע היכולת כפי כחנו וכשרוננו, מובטחים אנו מפי בעל חובת הלבבות, שנוכה שיוסיף לנו כחות וכשרונות למעלה מטבע גופנו, כמש"כ בשער חשבון הנפש (פ"ג חשבון כ"א).

וז"ל, חשבונו עם נפשו על מה שיש ביכלתו ממעשה העבודה, ולהרגיל בה ולהתמיד עליה, ואח"כ ישתדל להוסיף על מה שיש ביכלתו, ויכסוף לו בלב, ויעלה אליו במחשבתו, וישאל מהאל בעזרו, ולאמצו על יותר ממה שיש ביכלתו מן הידיעה והמעשה בלב ומצפון נאמן. וכשיתמיד על זה ימציא לו הבורא בקשותיו, ויפתח לו שערי ידיעתו, ויחזק שכלו ואבריו לעמוד במצותו למעלה מיכלתו מדרגה אחר מדרגה וכו'. עכ"ל. ויעיין שם מה שהאריך עוד והפליג בענין זה בדברים המעוררים מאד, ומחזקים את לב הרוצה להגיע לגדלות בעבודת הי"ת.

התביעה וההבטחה בשערי העבודה

ח) ובספר שערי העבודה (אות מ"ט) המיוחס לרבנו יונה כתב בזה"ל, החי יתן אל לבו וישים כל מגמתו לעבוד את בוראו תמיד, בכל לבבו ובכל נפשו ובכל מאודו, כדי להשיג מעלה כמעלת הגדולים אשר בארץ, מעלת אברהם יצחק ויעקב, משה ואהרן דוד ושלמה. גם הם לא עשו בעבודת בוראם רק כפי כחם והשגת ידם וכו', ולא יתירשל אפילו שעה אחת, ולא יסיר הדבר מלבבו אפילו רגע אחד, ובכל יום ויום יוסיף אומץ להתחזק ולעלות ממדה למדה וממדרגה למדרגה בעבודת בוראו.

ויחמוד ויכסוף להשיג בעבודה מה שאין ידו משגת, ויאשר האנשים המשיגים, ויבחר בדרכם ובמעלתם, ויתחבר אליהם וילמד ממעשיהם וחכמתם וכו', והי"ת יעזור אותו במה שאין יד טבעו יכולה להשיג וישיגנה וכו'. עכ"ל.

החיוב להשתוקק לגדלות

ט) ויסוד החיוב לשאוף תמיד לעלות למעלה ממה שביכלתו הטבעית, נראה מבואר להדיא בחז"ל, בתנא דבי אליהו רבא (ריש פכ"ה) שכל אחד ואחד מישראל חייב לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב, שלא קנו האבות העוה"ז והעוה"ב וימות בן דוד אלא בשביל מעשיהם הטובים, ותלמוד תורה וכו'. עכ"ל.

המתבונן בדברים אלו, ויעיין במסילת ישרים (פכ"ו) גודל מדרגת האבות הקדושים, שלא הסיחו דעת מדבקות בהי"ת וכל מעשיהם לשם שמים, והיו מרכבה